

Το φως του διαλόγου

✖ Μια από τις ελληνικές ιδιαιτερότητες (όταν κάνουμε κάποια πράγματα ανάποδα απ' ό,τι ο υπόλοιπος δυτικός κόσμος, το λέμε «ιδιαιτερότητα»), είναι αυτό που ακούγεται διαρκώς στα κανάλια: «Σέβομαι τις απόψεις σας, αλλά...». Είναι περίεργο δε, ότι σ' αυτή τη χώρα «σεβόμαστε» τις απόψεις, αλλά σπανίως σεβόμαστε τον συνομιλητή μας. Εκείνοι που εκφράζουν αντίθετες, με το κοινό αίσθημα, απόψεις, είναι κατά κανόνα «πράκτορες συμφερόντων» ή στην καλύτερη περίπτωση, έχουν περιπέσει σε «κατάντημα», όπως θα έλεγε ο μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Άνθιμος.

Στη χώρα λοιπόν, που «σεβόμαστε τις απόψεις», υπάρχουν εκατομμύρια Έλληνες που πιστεύουν ότι σε έναν βράχο της Ιερουσαλήμ αναβλύζει κάθε Πάσχα με κάποιον μαγικό τρόπο μια φλόγα, που τη λέμε το «Άγιο Φως». Μπράβο τους και η πίστη τους -όπως θα έλεγαν στα κανάλια- «είναι σεβαστή». Γιατί όμως να μην είναι «σεβαστή» και η αντίθετη του κ. Νίκου Δήμου, ο οποίος έγραψε σε άρθρο του για «(δήθεν) Άγιο Φως»; Επειδή κάποιοι θεωρούν αυτή την άποψη «αιρετική»; Στο κάτω-κάτω της γραφής, στα ίδια πραγματικά στοιχεία -δηλαδή σε μηδενικά στοιχεία- βασίζεται και η πίστη περί ύπαρξης «Αγίου Φωτός» και η πίστη του κ. Δήμου ότι αυτό είναι «δήθεν» .

Στις κοινωνίες που επικρατεί ο ορθός λόγος, οι θρησκευτικές δοξασίες διατυπώνονται σχεδόν αξιωματικά χωρίς πλέον να γίνεται συζήτηση. Τί να πεις σε κάποιον που πιστεύει ότι από έναν βράχο βγαίνει φωτιά; Ότι δεν βγαίνει; Δεν θα σε...πιστέψει. Συνεπώς, τα θέματα πίστης δεν μπαίνουν σε συζήτηση, ξεφεύγουν της διαλεκτικής. Το ίδιο όμως ισχύει και για τα θέματα απιστίας. Τί να πεις σε κάποιον που δεν πιστεύει ότι από ένα βράχο βγαίνει φωτιά; Ότι βγαίνει; Δεν θα σε...πιστέψει. Σ' αυτά τα ζητήματα, είναι ο καθείς και η κριτική του ανάλυση, αλλά δεν μπορεί να είναι σεβαστό το άλφα και ασεβές το μείον άλφα. Εκτός αν θέλουμε να αποσιωπήσουμε ένα από τα δύο. Τότε αρχίζουν οι οιμωγές και οι χαρακτηρισμοί. Όχι μόνο για τις απόψεις του άλλου, αλλά και για την προσωπικότητα του άλλου.

Η άλλη «ελληνική ιδιαιτερότητα» στον ελληνικό δημόσιο διάλογο, αφορά τα κίνητρα. Σπανίως εξετάζουμε τι λέει κάποιος, αλλά ψάχνουμε το «γιατί το λέει;» και, παρεμπιπτόντως, «γιατί το λέει τώρα;». Επειδή όμως τα κίνητρα κάποιου πάντα είναι σκοτεινά, υπό την έννοια ότι πηγάζουν από τον ψυχισμό του,

καταλήγουμε σε άλλου τύπου αναπόδεικτες δοξασίες. Παλαιότερα, η «εξήγηση» ήταν κάποια σκοτεινή συνωμοσία που εξυφαίνετο (και την οποία φυσικά δεν μπορούσαμε να καταλάβουμε, αλλά την καταγγέλλαμε) σήμερα είναι η «δίψα για να προκαλέσει». «Και, γιατί έγραψε τώρα για το Άγιον Φως ο κ. Νίκος Δήμου; Φως φανάρι! Είναι Μεγάλη Εβδομάδα και θέλει να προκαλέσει». Η αλήθεια βέβαια είναι ότι αν το έγραφε τον Δεκαπενταύγουστο πάλι θα αναρωτιόμασταν «γιατί το λέει τώρα;». Θα αναρωτιόμασταν όμως δικαιολογημένα, διότι τον Δεκαπενταύγουστο δεν θα έστελνε το χρεοκοπημένο ελληνικό κράτος μισθωμένο αεροσκάφος στην Ιερουσαλήμ για να φέρει το «Άγιον Φως» και θα καταλήγαμε το εξής μεταφυσικό ερώτημα: «Τί μύγα τον τσίμπησε;».

Επομένως, ας το πάρουμε απόφαση. Σε μεταφυσικά ζητήματα δεν μπορούμε να βρούμε άκρη, όσο κι αν συζητάμε. Μπορούμε όμως τουλάχιστον αν αποκτήσουμε κανόνες διαλόγου ο πρώτος εκ των οποίων θα είναι: Καμμιά άποψη δεν είναι σεβαστή, αλλά όλοι οι συνομιλητές μας.

Πάσχος Μανδραβέλης